

REVRGIMENT

Maig., 1917

30 centaus

— INSTITUT MUSICAL —
FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904 — Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR
i DUES MEDALLES D'OR
EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent re-
glamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més
acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directora Técnica

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

o o o

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exámens generals per boles numerades

20 sucursals a provincies

RESURGIMENT

Any II

Buenos Aires, maig de 1917

Núm. 10

SOLIDARITAT

Poc a poc va desapareixent, per sòrt, aquell prejudi — tan sensible per Catalunya i per tots els catalans que anyorant-la romanem lluny d'ella — que ens feia permanèixer aïllats sense el vincle d'una intel·ligència efusiva que sigués, en els moments propicis, una força potent i compacta que, unificant el daler de tots els catalans conscients del nostre patrimoni nacional, mostres a la faç dels detentadors de la llibertat de Catalunya, d'una faïç palesa i terminant, la íntima solidaritat de l'ànima catalana en tot ço que fa referència al plet secular que sostenim per a valdre'ns dels drets que innegablement ens són retesos amb la nacionalitat sotmesa.

Manta volta la nostra pioma humilíssima ha escrit el clam vehement que eixint del cor brolla als llavis de milers d'ànimes germunes per la realització d'aquesta solidaritat moral que ara sembla iniciar-se, perquè hem comprès la transcendència d'ella i hem sofert, prou i massa, les conseqüències de la manca d'unitat esperitual entre la metròpoli i els que essent-ne fóra, per imposicions doloroses del destí, sentim idèntics afectes i lluitem amb dalit per a cooperar a l'esforç deis que breguen per un adveniment gloriós de llibertat nacional.

Es clar que de vegades les nostres queixes, els blames que hem adreçat als homes de Catalunya per la llur inconseqüència en l'afar que esmentem, no han tingut aquella precisió d'oportunitat que calia perquè l'acció, el comportament, dels diferents nuclis col·lectius en terres americanes, no ha respost a les exigències de l'anhel patriòtic dels que ens hem imposat com a deure sacratíssim la intel·ligència cordial, ferma i tangible del que se n'ha dit les dues Catalunyaes, des del punt d'obir topogràfic de la distància que ens allunya. Però així i tot la nostra obsessió, no ha estat desproveïda d'eficiència, car ha fet arrelar la idea de faïç tal que el reduït estol iniciador, amb llur entusiasme, d'eixa croada patriòtica, ha devingut nucli numerosíssim i el que's considerava quasi impossible es veslluma ja realitat imminent.

La nostra actuació — la dels catalans d'Amèrica — és seguida amb interès i amb dolça afecció pels homes representatius de la Catalunya que pensa, viu i treballa, i si ja no hi haguessin altres i ben rescents precedents bastaria per a confirmar les nostres suposances el missatge de germanor que ha adreçat als catalans d'Amèrica la magnànima Associació Protectora de la Ensenyança Catalana. El dit missatge és la regoneixença de Catalunya a

l'esforç que realitzen els nuclis de l'Havana, Santiago de Cuba, Iquique, Mendoza i Buenos Aires, que funcionen com a Comissions Delegades de l'organisme més representatiu de la cultura popular catalana i el que desplega més activitat i esmerça energies amb escriure per a la renacionalització del nostre poble.

No-res-menys, en la festa de la llengua catalana darrerament celebrada a Barcelona, un dels oradors — l'Albert Bastardas — al·ludí la

---

Tot català té el dever moral d'ajudar al sosteniment d'escoles catalanes, inscrivint-se soci de l'«Associació Protectora de la Ensenyança Catalana».

Delegació a Buenos Aires: Callao, 511.

DOLOR

Dret el front, fort el pit, la destra ferma; els peus nafrats pel llarg camí d'espines; els ulls a lo immortal, a la increada claror de les clarors, l'Home fa via. Del començar la ruta dels grans segles duu la faïç ferrenya i dolça alhora: criatura d'amor, en sos ulls guarda la suavitat de l'esperar dolcíssim i de les realitats justes i amables: esclau d'una tendència malastruga, sent un neguit de rebeldies santes. A cada pas, una conquesta guanya en la claror de sos anhels altíssims... Però, és la via dolorosa, i caure, nusos els peus, en llarg camí d'espines, nua i orfa i batuda la pobra ànima, sol ésser del Destí l'estranya mira, per al trist caminant de la Natura... Però és alta la llum, i és amorosa, que conforta a l'humà pelegrinatge. Novament ell s'aixeca i determina trepitjant pedruscall i arestes tantes, no defallir en sa eternal carrera... Via enllà, via enllà, valent camina, amant, de lo ancestral, les fortes ansies i de l'esdevenir, la gran Incògnita...

GRACIETA B. DE LLORENS.

obra dels catalans d'Amèrica i tingué per nosaltres frases d'afectuosa endreça. La premsa catalana s'ocupa extensament de la nostra acció, i els parlamentaris i altres figures il·lustres de Catalunya es disposen a adreçar-nos llur paraula — que serà sens dubte la llum orientadora per aon hem d'emmenar els nostres passos — sadollada d'amor i patriotisme, amb el fi d'assabentar-nos de la situació general de la nostra patria.

Totes aquestes manifestacions no són utopies meres que un excés d'entusiasme ens faci consignar com a realitzables. Parlem perquè resta ben palesat molt del que esmentem, i l'anunci de ço últim ens l'autoritza la promesa formal i categòrica donada per homes que tenen una responsabilitat moral i una solvència patriòtica provades.

Nosaltres som enemics d'avançar projectes i d'oferir benifets; ans altrament sempre veiem més enllà dels nostres propòsits un impossible que ens minva l'optimisme, però en el cas present no podem abstenir-nos d'encomanar als nostres llegidors dilectes l'entusiasme que en nosaltres ha fet néixer la nova de que il·lustres mentalitats catalanes parlaràn per als catalans d'Amèrica, i que RESURGIMENT serà el veïcol transmissor d'aquests corrents d'atacament esperitual de la gran germania catalana.

D'entre l'immens número de catalans que ens trobem afora de la patria, no hi ha dubte que els que ens interessem per les coses d'ella, els que sentim la pruitja d'un adveniment de progrés i llibertat, sumem alguns milers i que representem una força eficient per a abreuçar la data llibertadora. Perquè això és innegable, s'inicia la intel·ligència que comentem i per tant és precis accentuar la nostra acció en el sentit de convertir a l'ideal a mants germans de patria que en aquestes terres heterogènies i hospitalaries obliden la seva pròpia personalitat nacional i es conforonen lamentablement entre les legions inconscients dels sense patria.

A les entitats catalanes de cultura i esbarjo, a les mutualistes, a les Comissions Delegades de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, als periòdics catalans, als grups i als particulars, a tothom qui senti els bategs de la nova ideologia redemptora que abranda l'ànima catalana en òptims grans auguris, correspon no deixar apagar la flama patriòtica que amb encoratjadora continuïtat trasmet d'un còs a l'altre, als catalans d'Amèrica, l'escalfor confortador del record patri i fa que Catalunya vagi recobrant la integritat del seu ésser,

CRONIQÜES CATALANES

Escric aquesta crònica, estimats amics meus, després d'haver fruit extensament i intensament els preuats treballs literaris dels vostres Jocs Florals, d'aqueixa esplèndida festa a la qual li dec, no en dubteu, les més dolces emocions de la meua vida. Per això vull consignar aquí la meua satisfacció, ben completa, per l'èxit d'ella, i les meves corals felicitacions tant a l'entitat organitzadora i a les altres entitats que han contribuït també a la seva continuació, com als meus adorables companys, els poetes que prodigant les dolçors de la seva paraula rítmica i sonora han mantingut enguany i mantindran sempre l'interès de la gaia festa entre la nombrosa colònia catalana d'aqueixa immensa metròpoli.

No puc deixar passar inadvertida tampoc la íntima i falaguera sensació que ha sentit la meua ànima al saber que l'Orfeó Català havia cantat «El cant a la Senyera», que el meu amor a la pàtria, tan sospirada en els dies malhaurats del meu exil, i la benemèrita institució coral que m'havia fet plorar tantes vegades, arrencà del meu cor per a florir en els llavis dels cantaires i agermanar-me per sempre més a aqueixa representació viva de la meua pàtria per a la qual conservo les més grates recordances.

El dia que celebравeu els Jocs Florals, oh catalans d'Amèrica! recullit en mi mateix, vaig passar el dia recordant, moment per moment, tota la vostra vida dolorosa i les alegries de la vostra festa. Jo hi era ben bé, entre vosaltres. Jo ho sé, i lo més grat és saber que vosaltres també m'hi teníeu i m'hi volíeu tenir.

Mercès, amics meus, ardents patriotes, poetes d'ànima oberta i generosa. Mon cor

---

UN ROMÀ

Sobri en la marxa, llest en el combat,
més amic del perill que del repòs,
a Iberia venç, Germania deixa en plòs
i pren al poble gal sa llibertat.

Vol honors del triomf; que del terrat
de sa casa li llenci Clelia fiòs.
El cor sent sota'l cer fer-se-li gros
sols que Clelia li digui: Bon soldat!

En els jòcs de la pau no admet primer;
si en la palestra ha de quedar segon
prefereix de la mort el llit pregon.

O; volensa dels déus! tan brau guerrer
quin ampli esforç té subjectat el món
viu en braços de Clelia presoner.

PERE RIERA i RIQUÉ.

us anyora i el vostre record es perpetua dolçament en el meu esperit.

* * *

Aquí comencen ara a brillar els dies clars i lluminosos de la nostra primavera, i l'anyal renovació de la vida es manifesta plenament.

La nota culminant de l'activitat literaria l'ha donada el gloriós poeta l'Angel Guimerà, amb l'estrena de «Jesús que torna». Ha estat un aconeteixement extraordinari que ha comogut a tot el poble. Jo no vull parlar-vos de l'obra, ni de l'estrena, detalladament, des del punt d'obrir teatral, perquè això ja ho trobareu en els diaris que arriben a les vostres mans, i millor i més extensament de lo que ho puc fer en aquesta crònica. No obstant vull dir-vos que ha tingut una gran transcendència, perquè ha constituït la nova fita que té de marcar la renaixença del teatre català. Res més proba aqueixa afirmació meua que el fet esperançador que es produí a l'alçar-se la cortina el dia d'aqueixa estrena. Espontaniament el públic esclatà en una formidable ovació i donant crits de visca el teatre català!

Els actors Enric i Jaume Borràs, les altres artistes, comediantes i pintor escenògraf, foren ovacionats també i obligats a parlar per una multitud que omplia el teatre fins a tal punt, que el passadís central de la platea fins al peu de l'escenari era totalment ocupat. I això que les entrades generals es tingueren de pagar als revenedors a cinc pessetes, i es donà el cas de pagar trenta cinc duros de cinc butaques!

L'impressió general de l'obra és que està mancada d'acció; però és tanta la generositat del pensament que l'ha inspirada i tan extraordinaries ses belleses literaries, que el gran poeta nacional fou aclamat amb deliri i acompanyat a casa seva pel poble en una marxa triomfal de visques i aplaudiments.

* * *

He dit en el paragraf anterior que l'estrena de «Jesús que torna» significava el resurgiment del teatre català, i ho deia perquè, després de tres anys que la llengua catalana està desterrada dels nostres escenaris, — com no sigui en aquells en que la usen innoblement en la representació d'immondes *vaudevilles* que es posen en escena sense cap finalitat artística, per companyies que sols se preocupen de l'exhibició de més o menys luxosos *deshabillés*, — després de tres anys, repeteixo, després del silenci dels nostres autors dramàtics, ara, quan acabi la breu temporada de Novitats, començarà la del teatre Romea. Aquesta serà llarga; s'ha firmat l'escriptura per cinc anys, i serà d'esplèndids resultats per la nostra literatura dramàtica, tant perquè es compta amb una base sòlida i segura per a lograr el seu afiançament, com perquè s'ha confiat la direcció artística de la campanya a l'home més enamorat del nostre teatre nacional que tenim a Catalunya. Me refereixo a l'eminent dramaturc Ignasi Igle-

sias. El seu nom és penyora de la honradesa artística amb que es procedirà en la preparació i execució d'aquest intent, que considerem de'initiu, de renovar les glories de la nostra escena.

* * *

Precisament poques hores abans d'escriure aquestes notes, he tingut la fortuna d'escoltar una conferència que va donar, en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, don Josep Puig i Cadafalch, el diputat provincial i conegut arquitecte, parlant de «L'obra cultural de la Diputació i la Mancomunitat». Si no hagués estat convençut de l'eficàcia de la labor educativa extensa i intensa que, pacientment i vencent tota mena d'obstacles, vénen desenrotllant aquells organismes, hauria sortit de la conferència fermíssimament resolt a defensar-la a tot arreu i contra tothom. Es el somni realitzat, des d'un punt d'obrir pedagògic, de la lliberació de Catalunya. S'estàn posant els sòlids fonaments de la Catalunya de demà, preparant les noves generacions futures. En Puig i Cadafalch parlà prop de dues hores i no feu res més que enumerar els nous organismes científics que s'han creat, de cara a la realitat, i insinuà no més, quelcom, una mínima part d'aqueixa enorme xarxa de programes, plans i procediments que arriben a estendre's per tota la nostra terra, obeïnt a un sistema lògic, senzill, viu, en fi, que lograrà la total transformació de les ensenyances de tots els ordes en la nostra estimada Catalunya.

Mereix tot això un capítol, o serie de capítols apart, que prometem, per a que arribi un dia a interessar també als catalans d'enllà del mar, per si n'hi ha algun en disposició d'imitar a aquells altres benemèrits milionaris de Nord Amèrica.

FAUST CASALS i BOVÉ.

Barcelona, març de 1917.

ELS TRIBUNALS DE COMERÇ

Barcelona fou la primera ciutat de Iberia que tingué tribunals consolars; car en 1279, Pere II el Gran concedí al còs de comerciantes de Barcelona la facultat d'elegir d'entre ells mateixos dos subjectes per a jutges administradors de la contractació; i el mateix any foren elegits en Pere Prunés i en Guillem Llull.

Més endavant prengueren el títol de còsols de mar, i en 1347, creixent la importància i extensió del comerç, en Pere III el Cerimoniós erigí a Barcelona un Consolat en la mateixa forma que tenia el de Valencia, erigit en 1283, quan el de Barcelona comptava ja cinc anys d'existència.

Els de Burgos i Bilbao són de dos segles més endavant, a saber, de 1494, i el de Sevilla de 1535; i a França no's conegueren fins al segle XVI, és a dir, en la mateixa època en que fou institut el de Sevilla.

De la estrena de "Jesús que torna"

Tal com avançarem en el número vuit de RESURGIMENT, extret de la informació telegràfica, la estrena de la última producció de mestre Guimerà assolí proporcions insòlites en son èxit clamorós. El poeta passà per uns moments de íntima commoció com en els dies gloriosos de l'homenatge que Catalunya en pès li reté.

L'Enric Borràs, en el «Nataniel» del drama «Jesús que torna» de l'Angel Guimerà.

Els periòdics catalans ens parlen amb tant entusiasme de la obra i de la estrena, ens encomanen tanta febricitat d'emoció estètica, que no volem regatejar-la als nostres llegidors. Per ço, amb les notes gràfiques de «Jesús que torna», publiquem, no-res-menys, una ràpida ressenya del drama que's desenrotlla alentorn de la gran figura de Nataniel, l'heroi i màrtir protagonista de la obra.

El fragment que publiquem de l'argument, és el compendi de la obra, i amb aquest sol extret els nostres llegidors podran fer-se ben bé càrrec de la grandiositat de pensament i la intensa espectació que promou aquest en l'ànima del públic:

La patria de Nataniel és tot el món, i aquest món que la gent creu gran, ell el troba petit com un cor batejant dintre la volta d'un pit. I cada gota de sang que corre per aquest pit és com un segle en l'Univers. *Aon és el cap pensador que aquest pit aguanta sobre?*

Dels seus records més llunyans, serva memoria de que quan era noi vivia amb un vell de barba blanquíssima, al fons d'una cova, prop de la qual queia a plom una cascata que no s'estroncava mai. Una nit va preguntar a aquell home què era tanta aigua planyenta que mai acabava de caure, i li va respondre que eren *les llàgrimes de tota l'humanitat que anaven caient a un abim sense fons*, i que boi sent nen es proposà estroncar-la per un mai més la cascata planyenta i que aquesta és la missió que ve a realitzar. *Que tothom s'estimi! Matar l'odi! Que l'humanitat s'agermani! Que vingui un dia en que's donguin les mans tots els homes i encerclin en una anella d'amor tota la terra...*

Aixís, al final del tercer acte de «Jesús que torna», quan els dos exèrcits enemics estan frec a frec i Nataniel els exhorta a que abandonin la lluita, recordant-los que en temps de pau aquell sol que va alçant-se triomfalment anirosia la llar de cada un dels que allavors anaven a combatre's, sense saber perquè, algú ha dit que no's comprenen en la realitat tals ocasions, perquè la pau o la guerra no la decideixen els soldats nego-

ciant entre ells, sinó que correspon a les altes esferes, on els discursos d'en Nataniel no arriben.

Nataniel fou magistralment encarnat per l'Enric Borràs, qui en la postura, en el gest, en la dicció clara i acaricianta i sempre dolça, es mantingué constantment en una sobrietat digna dels més calorosos elogis.

L'Assumpció Casals, desconeguda en quant a treballs de l'importancia i seriositat del que se li encomanà, despertà la curiositat i espectació del públic i just és consignar que se'n sortí airosa.

La senyoreta Casals (Gladys), en un moment del segon acte.

Una escena del primer acte.

Una escena del tercer acte.

LLATZER LLUIS ZAMENHOF

Acaba de morir a Varsovia, a l'edat de 58 anys, el doctor Llàtzer Lluís Zamenhof, inventor de l'«Esperanto».

Nascut a Bielostock (Polònia russa), l'any 1859, cursà sos estudis a la Universitat de Varsovia, on se diplomà de doctor en medicina, especialitzant-se en les enfermetats de la vista i assolint una gran nomenada.

Sos vasts coneixements lingüístics i son gran amor a la humanitat l'impel·liren a crear un idioma que pogués ésser comú a tots els pobles, i esperà amb ell crear el veritable llaç de fraternitat que hauria d'embellir, amb el temps, totes les nacions de la raça caucàsica.

En Zamenhof, quan apenes comptava vint-i-tsis anys, publicà son primer manual d'«Esperanto», sota el pseudònim de «Doktoro Esperanto». Sos primers treballs i tanteigs daten de l'any 1878, quan estudiava en el «Gimnase» de Varsovia.

Regoneguts els seus mèrits per autoritats eminentes, com el cèlebre filòleg Max Müller, el famós escriptor Comte Lleó Tolstoi i molts altres, la llengua va triomfar, sense reclams ni ostentacions, dels obstacles de tota mena que s'oposaven a la seva marxa, i avui en dia no hi ha país on no existeixin esperantistes.

La primera associació esperantista catalana fou l'«Aplec Esperantista de Catalunya», fundada l'any 1904 a la ciutat de Barcelona, la qual va publicar per espai de tres mesos un butlletí anomenat «Espero de Katalunjo», i desaparegué al cap de poc més d'un any d'existència. Però els ràpids progressos de l'«Esperanto» a Catalunya daten de la fundació de la societat «Espero Kataluna», que

Llàtzer Lluís Zamenhof.

des de 1905, a Barcelona, ha anat dedicant-se, amb energia i constància inagotables, a la propagació de la llengua internacional auxiliar.

L'any 1905 va tenir lloc a Boulogne sur Mer (França) el primer congrés internacional esperantista.

Tres anys més tard, l'any 1908, amb motiu de la reunió a Dresde (Alemanya) del quart congrés internacional, obtingué un èxit colossal el drama «Ifigenia en Tàuride», representat en «esperanto» en el Teatre de la Gran Opera Reial.

El quint congrés esperantista realitzat a Barcelona l'any 1909, sota la presidència del mateix Zamenhof, fou objecte d'un èxit sorollós. Es representà, en «esperanto», el drama «Mistero de Doloro», de l'Adrià Gual. Aleshores l'«Esperanto» havia assolit un gran espandiment en quasi totes les nacions europees i moltes americanes, amb mil cinc-cents societats i més de cent periòdics i revistes.

Des d'allavors sos progressos han continuat, encara que en forma més moderada, fins que l'esclafit de la guerra vingué a convulsionar els pobles i les idees, i ofegades en la catàstrofe de les il·lusions de fraternitat i de concòrdia, quedà com eclipsada la bella llengua d'en Zamenhof, nascuda justament per a augmentar la concòrdia i fraternitat de les nacions.

CONCERT MATINAL PER L'ORFEÓ CATALÀ

L'Orfeó Català de Buenos Aires, ara fa tres anys donà el primer concert matinal en un dels teatres d'aquesta ciutat, i tal vegada no prevegeren els seus organitzadors que l'acte que anaven a realitzar esdevingués, amb el transcurs del temps, una nota típica de la col·lectivitat catalana d'aquesta ciutat. En efecte, així és i ho constata el fet de que cada ú dels concerts matinals que ha donat l'Orfeó ha estat un gros èxit baix tots els aspectes.

El dia 15 d'abril tingué lloc el darrerament celebrat en el teatre Buenos Aires. Un públic nombrosíssim, que omplia per complert el local, acudí fervorós a oir les cançons catalanes que llur melodia incomparable té la virtut de fer bategar el cor boi evocant-nos la patria nostra, tan plena d'amors i recordances pels que en vivim exilats.

De doldre és que no sovintegin més aquestes manifestacions artístiques de l'Orfeó, ja que a l'ensens que elles ens deixondeixen l'esperit, serveixen per a exterioritzar una manifestació de la vida esperitual de Catalunya.

Aquest darrer concert ens ha renovat un jui que ja en altres audicions ens havia suggerit l'Orfeó Català. Sempre que aquest es presenta en ocasió d'un concert matinal o en alguna gita, o es presenta en moments determinats de més o menys responsabilitat, hem

notat que la massa orfeònica, tal vegada imposada de la mateixa responsabilitat que sobre d'ella pesa, es desenrotlla sense vacil·lacions de cap mena, impregnant a cada una de les obres tan veritable segell de justesa; són tan plens d'emoció els seus cants, que això fa que en tals circumstàncies sigui l'Orfeó alabat per propis i estranys. Aquest fet, per demés determinant, creiem, des del nostre punt d'obir, hauria de tenir-se en compte, a fi de no ser tan pròdigs amb audicions i per a donar caràcter de més solemnitat als concerts de l'Orfeó, ja que el sol fet de la seva freqüència resta temps a l'estudi, ensems que gasta un repertori per extens que sigui i que sols a costa de grans sacrificis es va enriquit.

DE L'IDIOMA

Abogat i jusgat són castellanismes que oim generalment a catalans instruits; s'ha d'escriure *advocat* i *juljat*.

Etivoca és barbarisme; correcte és *equivoca*.

Colgar, en llengua castellana significa penjar; però, en català, vol dir cobrir amb terra.

No s'ha de confondre *rebel·lar* (del llatí «*rebellis*»): sublevar-se, oposar resistència; amb *revelar* (del llatí «*revelare*»): descobrir, mostrar, manifestar.

Es precisament l'emoció produïda per l'últim concert que ens mou a fer tal manifestació. L'impressió fou per demés afalagadora, ja que el programa s'anà desgranant donant a cada obra la deguda correcció. El públic coronà els finals de cada composició amb insistents aplaudiments, obligant la repetició de «La filla del marxant», «Ave Verum», «L'Empordà» i «Joventut». Molts elogis meresqué l'execució de «Ave Verum», de Saint Saëns, obra plena d'emoció i que els orfeonistes feren sentir-la amb mestria als oients. Molt bona acollida obtingué «Joventut», de l'Anselm Icart, que es cantà per primera vegada. Aquesta composició, com son nom indica, és un fervorós cant a la joventut, harmònic i plè d'expressió amb tendències completament modernes que la massa orfeònica interpreta amb molta correcció.

Molt celebrem que l'esforç del mestre Vilatobà es vegi secundat pels orfeonistes, i d'esperar és que no decaiguin ni un instant les energies, ja que si avui el repertori de l'Orfeó compta amb grans corals, com «Patria nova», «Primavera eterna», «Joventut», «Ave Verum», etc., en l'avenir es veurà enriquit amb altres tantes que han d'ésser la continuació de la obra artística de l'Orfeó Català, que com més gran i més perfecte sigui, més lloers es recolliran per Catalunya.

El monument a en Pi i Margall

Els dies 29 i 30 del prop-passat mes varen celebrar-se a Barcelona diverses festes en homenatge al qui fou gran pensador i repúblic integèrrim en Francisco Pi i Margall, amb motiu de col·locar-se la pedra fonamental del monument que ha de eternitzar el seu nom gloriós i immortal.

Una gran manifestació cívica, desproveïda de tot exclusivisme polític; funcions extraordinàries, vetllades, etcètera, s'han organitzat per a solemnitzar l'acte trascendental.

L'Associació de la Premsa Diària preparà un gran festival en el Liceu, a benefici del monument.

Les principals entitats barcelonines, tals com l'Ateneu Barcelonès, Centre Autonomista de Dependents, el Foment del Treball Nacional, Unió Gremial i Ateneu Enciclopèdic Popular, han ofert la seva valiosa cooperació per tal de recollir cabals per al mateix fi, i no gens menys un nombre de grups d'artistes catalans han ofert objectes de valua per a una gran tombola.

La comissió executiva del monument ha posat en circulació un formós àlbum: «Barcelona-Pi i Margall», que conté una sèrie de fotografies del monument, vist en sos diferents aspectes, i a més treballs d'il·lustres escriptors glosant l'obra i estudiant la personalitat d'en Pi i Margall.

El monument, quina vista de conjunt oferim als nostres llegidors, obra del gran escultor català en Miquel Blay, és d'una be-

llesa i austeritat que imposen les més caluroses alabances. Vist així de conjunt, hom es fa càrrec de la íntima compenetració de l'artista amb l'ànima im-

maculada del mestre. La mateixa grandiositat de l'obra de l'autor de «Las Nacionalidades» es manifesta en l'obra d'en Blay, ben fidelment i amb precisió; la mateixa austeritat d'en Pi, es veu en «el conjunt escultòric». Quatre grans agrupaments són el compendi simbòlic de les idees del mestre: El grup davanter representa la Llibertat i la Justícia, però en un pla més alt aquesta última. El del costat dret, el pacte entre Catalunya i Castella; el de l'esquerra una figura simbolitza les regions del nord fraternitzant amb altres que representen les de llevant i migdia; la primera, tipus celta, i tipus semita l'altra. I en la part posterior la Història, amb el llibre obert, atalaia l'esdevenir per a escriure una gesta que està esperant, qual gesta la simbolitza el grup que corona el monument, que representa la Nació Federal precedida i guiada pel geni del Progrés. I en mig de tot, entre dues columnes immenses, el bust del mestre, en marbre blanc.

El grup del cimbori, les inscripcions i guarniments són de bronze. El demés, pedra de Montjuic. Es en conjunt una bella mostra de l'art català.

«Maquette» del monument a en Francisco Pi i Margall; obra de l'escultor català en Miquel Blay.

Els organismes valen lo que valen els homes que els componen, i aquests homes són els que porten el seu esperit a l'organisme. Tingueu en compte que la nova Mancomunitat, que viurà quatre anys, presidirà aconeximents de gran transcendència en la història de la humanitat, i no dubteu que en el nostre país pesarà sobre la Mancomunitat una responsabilitat

grandíssima. No creieu que aquest trastorn general del món deixarà de produir trastorns a Espanya i a Catalunya: desgraciats de nosaltres si no fos així! Si aquests trastorns no repercutissin fora senyal de que som fora del món.

Tingueu per segur que al costat dels fets militars i econòmics, sobrevindran fets polítics transcendents, i convé que en aquests moments

històrics hi hagi homes de gran força que sentin integralment les nostres conviccions, i que en qualsevol crisi que vingui, actui la Mancomunitat amb un sentiment intensament català.

(Paraules d'en Francesc Cambó, referent a la missió que haurà de complir la Mancomunitat de Catalunya. D'un discurs pronunciat últimament.)

INFORMACIÓ GENERAL DE CATALUNYA

En les eleccions celebrades darrerament, les juntes d'escrutini han proclamat diputats electes per Catalunya als senyors següents:

BARCELONA

Districte i provincial: Joàen Bertrand, regionalista; Lluís Ysamat, regionalista; Puig i Cadafalch, regionalista; J. Puig d'Asprer, radical.

Mataró-Arenys: F. Bartrina, conservador; Josep de Caralt, lliberal; Lluís Ferrer i Bàrbara, lliberal; Joàen Ragué, regionalista.

Terrassa-Sabadell: Ricard Sampere, regionalista; Josep Tobella, independent; Francesc Soler, lliberal; Domingo Palet, republicà autonomista.

Vich-Granollers: F. Prat de la Riba, regionalista; Fèlix Fages, regionalista; Ramón Abadal, regionalista; Francesc Torras, lliberal.

Manresa-Berga: Antoni Abadal, regionalista; Iu Minoves, regionalista; Joàen M. Roma, jaumí; Heribert Pons, lliberal.

Vilanova-Sant Feliu: Enric Maynés i Gaspar, regionalista. (Proclamat sense oposició).

GIRONA

Igüeres: Monegal, lliberal; Paulí Geli, regionalista; Josep Salleras, regionalista; Ingles, nacionalista republicà.

Santa Coloma de Farnés: Josep M. Yglesias, regionalista; Tomàs Culi, regionalista; Carbó, conservador; Vilallonga, jaumí.

La Bisbal: Bonaventura Sabater, regionalista; Martí Roger, regionalista; Irla, nacionalista republicà; Arola, radical.

LLEIDA

Cervera-Solsona: Riu - Vendrell, Florensa, Agelet i Montiu.

Balaguer: Cabeceràn, Nobell, Sol i Estadella.

Sèu-Sòrt: Pol, Rovira, Serradell i Sans.

Ara la Diputació està composta per 10 liberals autonomistes, 3 conservadors, 3 nacionalistes, 2 reformistes, un jaumí i un radical.

TARRAGONA

Tarragona-Vendrell: Guasch, lliberal; Mallol, regionalista; Folch, nacionalista republicà; Juncosa, nacionalista republicà.

Reus: Vidiella, Unió Catalanista; Llecha, lliberal; Briansó, republicà; Gasull, republicà.

Valls - Montblanc: Montserrat, Mestres, Cantijoch i Guarro.

Tortosa-Roquetes: Barberà.

—o— En el concurs anyal d'edificis i establiments urbans que celebra l'Ajuntament de Barcelona, fou concedida recompensa honorífica a la Casa Editorial Seguí, situada al carrer de Bonavista, cantonada al Torrent de l'Olla.

—o— La Junta Directiva de l'Exposició de Barcelona, en reunió celebrada últimament, s'enterà del curs de les obres de urba-

nització de la Muntanya de Montjuic, que avencen ràpidament i alcancen cada dia major importància. I després de resoldre distints expedients relatius a l'expropiació de finques i d'admetre algunes propostes formulades per la Tesoreria, adoptà, entre altres, els següents acords:

Adjudicar a la Societat Material per a Ferrecarrils i Construccions el concurs obert, per al suministre i montatge de la part metàl·lica necessària per a la construcció d'un cobert-magatzem situat a l'encreuament del carrer de Mèxic amb el Passeig Central. Aquesta construcció serà objecte d'especial cura per tractar-se d'executar un dels tipus de construcció provisional dels que més han d'abundar en els edificis de l'Exposició.

Procedir al replanteig i execució de distintes obres de urbanització acordades i encarregar l'ante-projecte d'altres, obrint-se també crèdits per a realitzar l'afermat del Passeig Central, explanació de l'hemicicle d'entrada, de la gran Avinguda i de part de la zona destinada a Exposició Internacional, la tanca protectora en el referit hemicicle i la continuació de les obres d'enllaç del Parc Laribal, estenent-se fins les finques denominades Font del Gat i Colla de l'Arròs.

Ampliar el crèdit per als treballs preparatoris de la Secció d'Espanya històrica artística. Aquests treballs es practiquen sota la direcció d'una ponència de la Junta de Museus i comprenen dugues seccions, l'Inventari Gràfic de l'Art Espanyol i la reproducció de Monuments. Es troben ja catalogats en aquell inventari més de 28.000 documents gràfics; la recopilació de la riquesa artística de Mallorca i Navarra pot donar-se per completa; a l'acció d'aquesta ponència hi contribueixen els homes més prestigiosos, tant en la Prehistòria com en l'Art Musulmà, de l'Edat Mitja i del Renaixement.

—o— L'Ajuntament de Barcelona acaba de obrir un concurs públic, amb el premi de 500 pessetes, per als pares de 12 fills, vivents en sa companyia al temps del concurs. Dels 12 fills, n'han d'haver nascut a Barcelona al menys sis.

—o— A mitjans del mes passat s'ha obert al Palau de Belles Arts de Barcelona l'Exposició dels artistes francesos, en la qual, responent al convit de l'Ajuntament de Barcelona, s'han reunit els tres salons de París: La Nacional, el Saló de Tardor i el Saló d'Artistes francesos.

Més endavant ja posarem els lectors al corrent d'aquesta manifestació d'art més important d'Europa.

—o— En l'últim concert de la primera serie que l'Associació Musical de Barcelona ha donat en el teatre Eldorado, sota la dreta batuta del mestre Lamote de Grignon, s'ha fet la estrena del poema simfònic de l'Alfons

Vila, titulat «L'any mil», inspirat en la coneguda poesia d'en Guimerà.

Es obra de grans alens, poema de dimensions i de complexitat extraordinària. El compositor segueix, pas a pas, la lletra i crea un ambient que escau perfectament amb el sentiment d'ella. L'esporugiment, la intranquil·litat de les multituds, reïxen de l'orquestra en la introducció del poema; la confusió, l'esglai, són descrits en el fugat que inicia l'«allegro» i es desenrotlla amb gran amplitud barrejant-s'hi els planívols crits de les mares i els udols del vent. Brolla la pregària en un choral magestuós, que és ofegat per la remor creixent de la gent que espera aterroritzada el cataclisme temut. Mes aquest no arriba; reïxen la calma, torna la pau als ànims, i tot es clou en apoteosi de llum i benestar d'ampla sonoritat.

—o— La Biblioteca d'Edicions Catalanes ha emprès la publicació dels monòlegs populars del celebrat autor rossellonès en Carles Grando.

La primera serie ha sortit sota el títol «Fariboles».

—o— Alguns catalans, interessats per tot el que es refereix al patrimoni artístic de Mallorca, han manifestat la seva estranyesa de que no hagi estat obert el testament ològraf de l'arxiduc d'Austria, que segons llei s'havia d'obrir tot seguit, i que resti tancat i barrat el Palau de Miramar a base d'uns interessos que pel que pugui pertocar al nostre patrimoni, convé que siguin posats en clar.

—o— Després de l'èxit obtingut pel nostre caricaturista «Apa», amb l'exposició de les seves caricatures a París, que promogué l'edició de l'àlbum «Apa Kameradeu», avui exposat a les llibreríes de Catalunya, l'humorista en Lluís Bagaría acaba d'obtenir un èxit amb la seva exposició de caricatures a Londres.

Els periòdics més importants de la capital anglesa dediquen elogis a l'obra del nostre compatriota.

—o— A l'Ateneu Enciclopèdic Popular, i davant de nombrosos i selectes auditoris, l'il·lustre escriptor argentí Valentín de Pedro va donar una conferència sobre el poeta Lugones.

Poeta ell mateix i formant part de la brillant plèiade americana que darrerament va revivint amb serenitat noble les valors intel·lectuals d'uns països que ja comencen a comptar amb una tradició, i donant un sentit nacionalista a l'obra espiritual de les noves generacions, dins cada un dels més grans països de l'Amèrica del Sur, i, íntim amic, a més, de Leopold Lugones, el senyor de Pedro era qualificat com ningú per parlar del gran romàntic argentí.

Llegí el conferenciant, de la producció pre-tésa lugoniana, l'oda «A los ganados y a las mieses», on és la terra mateixa la que guanya personalitat i on la Pampa adquireix una veu humana i eterna que torna a parlar als homes moderns amb el caient de les veus antigues de Hesíode i de Virgili.

L'auditori, encisat, escoltant el conferenciant, meravellós lector, senti passar paisatges, escenes, habitants del camp americà, la vida cosmopolita i a la vegada primitiva i ingenua.

—o— Es una obra d'art el grup representant la oració de Jesús a l'hort de Getsemani, fet al taller d'esculptura d'en Morell i Teys, de Barcelona, i fet fer per subscripció pública a Manlleu.

Especialment, per haver tingut l'encert de conservar en l'imatge de Jesús els distints característics de la raça jueva a que pertanyia l'humanitat del redemptor, per si sol acredita a l'escultor que ha sabut fer un conjunt que va avalorat per una decoració sobria i ben entesa.

—o— La rondalla lírica «Hansel und Gretel» (Ton i Guida), del mestre Humperdinck, ha estat representada al Círcol de Sans amb arreglo a la traducció catalana d'en Joan Maragall. Els personatges han vestit el típic trajo català, assumilant-se així a les característiques tradicions de Catalunya, tenint en compte que els nostres cants populars foren la base per a escriure les seves millors melodies. Ha estat posada amb tota propietat, amb nombrosa orquestra, chors del Liceu i magnífic decorat de l'escenògraf Ros i Güell.

—o— En Francesc Carreras Candi ha donat a l'Ateneu la quinta de les seves conferències mensuals, parlant aquesta vegada dels «Orígens i desenrotll històric de la llengua ibèrica o catalana».

En ella exposà novament la curiosa teoria, que contradia les modernes creences i investigacions filològiques, de que la llengua catalana no és novo-llatina.

Examinats pel conferenciant els escrits en els quals s'indica ser els íbers originaris de l'Àsia, com també les seves etapes invasores a Itàlia, a les Gal·lies i a Espanya, així com l'extensió de l'imperi ibèric occidental, en l'examen de les quals la toponímia juga un paper extraordinari, establí la tesi de que la civilització ibèrica s'anà desenrotllant en nostre territori paral·lament a ço que succeïa amb els pobles similars de Itàlia.

Respecte al llenguatge dels íbers, digué que molt poca cosa exerciren en ell les colònies gregues de la costa i les «razias» cèl·tiques en lo que perdurà (del segle IV n. de J. C. a la invasió romana) la genuïna Ibèria al Llevant d'Espanya, exposant les excessives conseqüències que s'han donat a l'existència d'unes poques paraules d'ambdós llenguatges. Examinà el senyor Carreras els fets i efectes de la dominació romana, el respecte

mostrat a la civilització ibèrica, lo que s'ha dit per autors llatins i grecs sobre la llengua ibèrica etc., per a deduir que la llengua llatina ha influït en molta menor escala del que s'ha dit en la llengua de Iberia.

Del període de dominació visigoda feu notar que la seva característica fou el respecte acendrat a les tradicions hispano-romanes, i la seva conseqüència a l'Estat d'Espanya, l'establiment d'una província amb el nom de «Iberia» allí on aquest llenguatge era parlat. Els sarracens la destruïren, i al sobrevenir l'Edat Mitjana, els vells pobles ibèrics es vegeren dividits entre un regne cristià germànic (els «francos»), i uns valiants sarracens (Tortosa, Lleida i València). Deixà de banda l'evolució social dels primers, de sobres coneguda, per a seguir als ibero-valencians en els seus cincents anys de subjecció a l'islamisme.

Terminà amb la deducció de que Jaume I trobà ja la llengua ibèrica com de ús corrent a València al conquerir aquest regne.

—o— L'honorable Gremi de Mestres Fusters de Barcelona, en l'últim Consell General celebrat segons les ordinacions donades al propi Gremi pel Sereníssim Senyor Rei Don Alfons d'Aragó, en Reial privilegi otorgat a Barcelona a 15 de gener de 1424, i confirmades per Felip III a 7 d'octubre de 1627, amb favorable informe de la Reial Audiència de Catalunya, nomenà prohoms primer a don Ramón Llardent i Esmet.

—o— Al Teatre-Escola de l'Institut Benèfic-Social, de Barcelona, es va estrenar la sarsuela còmica «Lluita d'amor», de l'eminent compositor català l'Amadeu Vives.

Aquesta obra és la seva primera producció lírica, escrita gairebé en l'infantesa; quina partitura, per curiositat, ha conservat inèdita el seu germà reverent Camil, que és l'autor de la lletra, a la seva biblioteca durant tants anys. La música d'aquesta sarsuela demostra clarament que el mestre Vives és músic per instint natural. Es diu que un empresari de teatres ha fet proposicions per a la traducció de l'obra.

—o— El poeta en P. Francis, de la Societat d'Estudis Catalans de Perpinyà, ens donarà la seva obra nova: «Les hores que passen».

Com a homenatge de germanor i d'amor a la patra catalana, el poeta ha dedicat els seus versos «Als voluntaris catalans que lluiten per la llibertat del món». Aqueix gest francès és el testimoni dels vincles que uneixen Rosselló a Catalunya.

«Les hores que passen» és la segona producció d'en P. Francis, qui catalaneja sols fa quatre anys i que va entrar a les lletres catalanes amb els «Poemes de guerra», llibre que va tenir un gran èxit i que fou saludat per la premsa de París.

—o— La revista d'en Montero «Sant Jordi mata l'aranya», que ha estrenat la companyia del Tivoli, ha constituït un fra-

càs. Pot-ser va contribuir al fracàs, la propaganda desusada que s'havia fet de l'obra, i que feia esperar quelcom extraordinari.

—o— El conegut escriptor d'art, en J. María Junoy, ha publicat un llibret amb juís i comentaris sobre alguns artistes dels de les noves idealitats pictòriques.

La prosa d'aquest llibret és tan intensa ment simbòlica i sensitiva, que es pot dir una novetat d'estil. Els comentaris són sumament interessants.

—o— Havent-se revisat amb atenció tots els documents que es refereixen al regoneixement de propietat de la iglesia de Santa Marta, desapareguda per la Reforma de Barcelona, que com se sab estava enclavada a la Riera de Sant Joan, s'hi han trobat detalls afirmant l'existència, en aquells indrets, d'objectes de gran valú arqueològica. Entre altres coses parlen d'uns sarcòfags de fang cuit i un mosaic romà.

—o— Els alumnes de Mineralogia i Botànica de la Universitat de Barcelona, amb el professor auxiliar doctor M. Faura i Sans, feren una expedició geològica a les mines de Bellmunt.

Anà a rebre els expedicionaris a l'estació de Marsà-Falset, l'enginyer director senyor Manuel Ranz, qui amb l'enginyer sub-director compartiren la tasca d'ensenyar-los amb minuciositat de detalls les labors subterrànies d'explotació a l'interior de les galeries, descendint fins els 200 metres de profunditat; donant explicacions sobre les relacions filonians entre les piçarres i pòrfids.

Es recolliren molts exemplars de roques i minerals de les diverses espècies que allí es troben en perfecte estat de cristallització; els quals serviràn per a completar els estudis de les classes pràctiques de la dita assignatura.

—o— Entre els bancs locals catalans que van prenent de dia en dia major importància, mereix un lloc eminent el Banc de Terrassa, i del seu continuat desenrotll en donen proven la Memoria presentada als seus accionistes en la darrera Junta general i el Balanç de 31 de desembre de 1916.

Dels falaguers resultats obtinguts pel Banc durant els últims anys, i dels quals parla la Memoria, donen idea les següents dades:

Els dipòsits que en el Balanç de l'any 1914 figuraven per 2.700.000 pessetes, pujaren en 1915 a 3.300.000, i en 1916 arriben a 5.200.000.

La Cartera va de 1.600.000 pessetes en 1914, a 2.400.000 en 1915, i a 5.161.000 en 1916.

Els comptes corrents eren d'un import total de 4.688.000 pessetes en 1914, anaren a 7.416.000 en 1915, i apareixen per 10.014.000 en 1916.

I el líquid de beneficis obtinguts fou de 211.950.03 en 1914, de 271.278.39 en 1915, i de 426.809.33 en 1916.

JOSEP ENRIC RODÓ

L'autor d'«Ariel» és mort. Sobtadament, tal com es produeixen les grans desgràcies, ha mort en Josep Enric Rodó, gloria de l'Uruguai i de la humanitat tota, perquè la seva obra ha tingut la alta valor universal que ben pocs autors poden assolir.

Llegint «Ariel» i «Motivos de Proteo», — en quals produccions pot dir-se hi ha concentrada tota l'obra d'en Rodó, — hom sent tan pregona la impressió estètica del bell dir, s'amara tan abundantment de la essència divina que traspüen les imatges, sent l'esperit remoure's tan adalera't per a seguir al cisellador de la paraula en son vol magestuós per les regions de la bellesa més pura, que hom resta perplex, no sabent si verament aquells conceptes han estat escrits per mà de mortal o bé si una al·lucinació ens ha fet gustar el nèctar saborós d'una àmfora apocalíptica.

En Rodó no ha cercat la popularitat del nom, ni ha escrit pel sol plaer d'omplir volums. Aquestes dues qualitats el posen a un nivell incommensurable; pot-ser no li troba-

Josép Enric Rodó.

riem parió. Ell, el gran vident, ha plasmat les idees tan perfectes, tan ben acabades, tan precises, que amb seguretat manta volta haurà tingut un geste de despreci i de dolor alhora per la obra copiosa i barroera d'autors quina excel·lència han pregonat les multituds, qual valor és nul·la i més que això: negativa i d'efectes antitètics.

RESURGIMENT, devot de totes les belleses estètiques, deplora la mort d'en Rodó, de l'home que poc abans de morir feia justícia a Catalunya definint palesament la nacionalitat catalana i proclamant la raó del nostre geste enfront l'atavisme prehistòric de l'estat espanyol que ens detenta la sobirania; de l'home tot cor que sentí commoure's l'íntim del seu ésser a l'oïr de llavis catalans la perfecta pronunciació del seu nom català, al passar casualment per la Rambla de Barcelona enfront la famosa casa Rodó, — suara, durant el seu sojorn a la capital de Catalunya, camí de la Itàlia aon l'ha sobtat la mort, — declarant ingenuament ésser el primer cop en sa vida que havia dit el seu nom, tal com es devia, al repetir la pronúncia catalana.

ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE LA ENSENYANÇA CATALANA UN GRAN FESTIVAL ARTÍSTIC

La Comissió Delegada de Buenos Aires prepara per al dia 23 del propinent mes de juny, revetlla de Sant Joan, un gran festival artístic en el saló d'espectacles «La Argentina», a l'objecte de crear, amb l'import del que es recaudí, un premi anyal que es nomenarà «República Argentina», per als concursos d'història de Catalunya, de lectura i escriptura en català, que celebra la Protectora, periòdicament, en diferents ciutats catalanes.

En aquest acte, que promet ésser un gran esdeveniment artístic i de pura sabor catalanesca, hi pendrà part: el meritíssim Orfeo Català, que ens delectarà amb harmòniques tonades de la nostra terra; els eminents concertistes, compatricis nostres, en Lleó Fontova, violinista, i en Ramón Vilaclara, violoncelista, i la notable pianista argentina, senyoreta Leticia Ciancio, que el seu amor a Catalunya — apesat de no tenir ascendents de niçaga catalana — ha tingut la virtualitat de fer-li parlar i entendre perfectament el nostre verb gloriós, també ha ofert la seva cooperació valiosa.

Tots aquests elements han promès col·laborar-hi pel millor èxit de la gran festa, ben desinteressadament.

No-gens-menys, la Comissió Delegada creu obtenir el concurs d'altres prestigiosos elements, per a donar al Gran Festival Pro Ensenyança Catalana la importància màxima que requereix per la noble finalitat del mateix.

Les entitats catalanes aquí instituïdes faràn els possibles per a aportar-hi la llur cooperació en forma que no deixi lloc a dubtes, no sols amb l'adhesió moral de cada una d'elles, sinó contribuïnt a que els llurs socis hi concorrin acompanyats de llurs famílies.

Serà un festival magne de cultura i patriotisme que deixarà un dolç record als que hi assisteixin.

En el número vinent publicarem el programa complet de la festa. Cal que tots els catalans es sentin orgullosos de contribuir a un acte de la naturalesa d'aquest, i es constituïxin, des d'ara, en propagadors entusiastes de l'esperit que la mou, ajudant així a les tasques dels compatricis que formen la Comissió Delegada d'aquesta ciutat.

També s'ens comunica que la Comissió Delegada de Buenos Aires s'ha dirigit a les entitats catalanes de l'interior de la república sol·licitant la celebració d'una festa en cada una d'elles simultaniament a la que's celebrà a aquesta capital, per a que siguin tots els catalans de l'Argentina els contribuents al premi que s'instituirà amb el producte dels remanents, fent honor així a la significació general del nom que portarà: «República Argentina».

Com a iniciació de les tasques, la novella «Secció de Propaganda Catalana» del Centre Català de Montevideo, s'ha emprès la constitució d'una Comissió Delegada de l'Asso-

ciació Protectora de la Ensenyança Catalana.

Molts són els compatricis que s'han adherit a la patriòtica idea, per tal d'ajudar a la obra de reconstrucció nacional i dignificació de l'esperit col·lectiu de Catalunya, que porta a cap tan aciensadament la Protectora.

Comprentent els entusiastes nacionalistes de la «Secció de Propaganda» Catalana, que el mitjà més eficient per la realització dels nostres anhels és la ensenyança catalana, a ella volen contribuir amb sacrificis voluntariosos.

Molt aviat l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana comptarà amb un nou braç que escamparà en terres uruguaiques la llavor fecunda de la nova catalanitat, i les Comissions Delegades a l'estranger formaran legió: Habana, Santiago de Cuba, Guantánamo, Iquique (Xile), Buenos Aires, Mendoza, Montevideo...

En el teatre Buenos Aires, durant el concert matinal que realitzà últimament l'Orfeo Català, la Comissió Delegada de la Protectora recullí la quantitat de \$ 11.—, que volenterosament deposità el públic en la safata coberta amb una grandiosa bandera catalana que penjava fins a dos metres d'alçària entre la qual sobresortia aquesta inscripció: «Catalans, germans! Per la cultura del nostre poble contribuïu al sosteniment d'escoles catalanes. «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana.»

Aiximateix foren repartides fulles de propaganda i el missatge que l'Associació adreça als catalans d'Amèrica.

Notes de vida artística

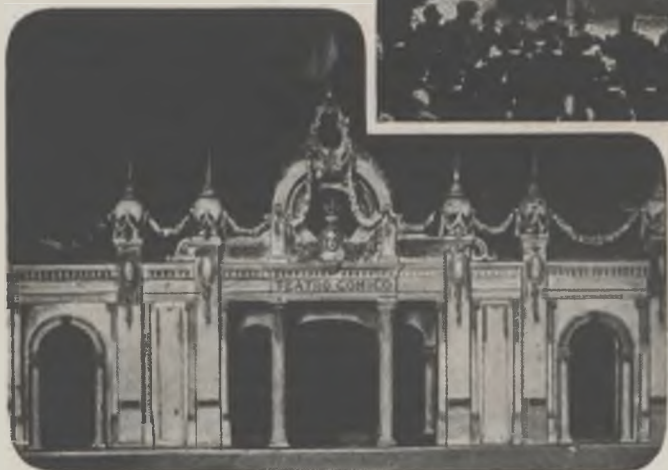
La Banda Municipal de Barcelona, dirigida pel seu director el mestre Lamote de Grignon, va donar a la grandiosa nau del Palau de Belles Arts el sisè dels concerts extraordinaris organitzats per la Comissió de Governació. La execució de l'exquisit programa, fou primorosa i acurada. La Banda s'ha transformat d'encà que la dirigeix en Lamote.

Com en els concerts precedents, es va omplir d'un públic devot i entusiasta de la bona música.

Algunes de les composicions hagueren de repetir-se per apaivagar els grandiosos aplaudiments.

Concert extraordinari de la Banda Municipal de Barcelona, celebrat en el Palau de Belles Arts.

«Maquette» del frontispici del teatre Còmic de Barcelona, reinaugurat recentment.

Es una obra meritoria i digna d'aplaudiment la portada a cap per la Societat Anònima Catalana, fent la restauració del popular teatre del Paral·lel. I això, si és sempre digne de lloança, ho és més tractant-se d'una sala de barriada popular.

El Còmic presenta ara un aspecte ben agradable. La sala d'espectacles ha estat aixamplada, prenent terreny de ço que eren jardins del teatre. Hi ha una il·luminació esplèndida i la sala és decorada amb esquisida senzillesa.

La inauguració de temporada en el teatre Còmic, feta per la companyia del gran actor Francesc Morano, ha estat la nota més sobresortint de la vida teatral barcelonina durant aquests últims dies.

Acaben de celebrar-se, en el Palau de la Música Catalana de Barcelona, tres grandiosos festivals d'homenatge a l'home modest, a l'entusista català i al músic inspirat, en Josep García-Robles, qui passà per aquest món deixant un solc de fondes simpaties.

Posats aquests festivals sota el patronatge de l'eximí senyor comte de Güell, despertà gran interès i assistiren a l'homenatge les més distingides famílies barcelonines.

En aquests festivals ha ocupat un lloc preeminent el poema líric «Garraf», grandiosa concepció poètica del tan celebrat mestre en Gai Saber en Ramón Picó i Campamar, realçat per la inspiració musical del mestre en Josep García-Robles.

Els corals han estat cantats per les tres seccions de l'aplaudit Orfeó Gracienc, sota la direcció de son mestre en Joan Balcells; hi hagué una orquestra de 80 professors del Sindicat Musical de Catalunya, amb aplaudits solistes instrumentals; cantaren les partícels dels personatges del poema líric les soprans Carme Bertràn, Agneta Llobet i Mercè Tarrau; la mezo-sopràn Concepció Callao; el tenor Frederic Bastida; els barí-

tons Inocenci Navarro i Vicens Estrada, i el baix Conrad Giralt. Tocà les grans orgues el mestre Vicents Maria Gibert.

El malhaurat mestre en Josep García Robles, autor de la música del poema «Garraf».

A tots els concorrents al primer festival se'ls entregà un exemplar del llibre que porta imprès tot el poema «Garraf», tal com se cantà, integralment, amb anotacions temàtiques, per a seguir paraula per paraula l'execució.

Completà el programa d'aquests festivals, una tria de composicions entre el repertori del mestre García-Robles: «Epitalami», per orquestra i orga i piano a quatre mans; «Cançoneta», instruments de corda i piano; «Melodia», violoncel, orga i arpa; «Meditació», fantasia per a corda, piano i orga; «Magnificat», contralts, orquestra i quartet de corda; «La Tardor», baríton i orquestra; aria de l'òpera «Julius César», i «Santa Isabel d'Hongria», poema simfònic per a quatre chors, orquestra i orga.

L'homenatge realitzat a l'home preclar, és ben merescut i digne dels rellevants mèrits artístics que atesorà. En Josep García-Robles era, no-res-menys, un verdader artista del dibuix i la pintura, i la càtedra que des-empenyà en el col·legi Valldemia de Mataró, quins fruits més d'un artista dels que tenen una personalitat ben definida en son clar exponent, ho testimonien amb escriure.

CORRESPONSALIA

ASSUMPCIO (Paraguay)

Fa més o menys un any, el que signa la present crònica ressenyava, en «La Nació» de Barcelona, la lluita que havien iniciat un estol d'entusiastes per a la fundació, en aquest país, de la casa pairal dels catalans, i vessant optimisme, acabava dient: «hem triomfat: el Centre Català ja camina sol». Ara, doncs, curull d'alegradora realitat, puc dir: que estem en plè floreixement patriòtic; però no d'aquell patriotisme d'un moment impulsiu i cridaner de visques que aixorden, emperò que no arriben al cor. El nostre patriotisme té per guia l'heirmós lema de nostra casa: «Art i Cultura».

Són ja nombrosos els actes que porta realitzats el Centre Català; però, degut als estrets límits de la crònica periodística, sols faré menció dels més capdals.

Fou un d'ells la inauguració de l'escenari en el nou i espaiós saló de la entitat, representant-se «El Cor del Poble», del nostre eminent Ignasi Iglesias. La premsa d'Assumpció que ja altres voltes havia regonegut els mèrits dels que formen el quadre escènic, va manifestar que l'interpretació havia estat en tots els detalls curada, donant l'impressió d'estar en presència d'actors professionals. Tots els aficionats s'imposaren tan correctament de llurs papers, que commogueren al públic.

Ha deixat la direcció del quadre escènic l'esforçat campió de l'art de Talía, en Manel C. Albons, qui en fou l'organitzador, i que sense defallir un instant i amb amorosa constància anà lluitant fins a donar-li plena fortitud.

S'ha fet càrrec de la nova direcció el company Francesc Marsà, qui en breu temps ha donat proves de carinyosa devoció artística, lo que ens fa veure en ell un digne continuador de la tasca de l'Albons.

Un dels actes que ens ha proporcionat moments d'intensíssima joia, fou una excursió fluvial. Per unes hores delitoses fruïrem les delícies, fent-nos bategar el cor de tan íntima emoció que la ploma incipient no pot fer-ne un bosqueig que reflecti la sublimitat d'aquells moments.

A centenars foren els excursionistes, els que en animats grups es traslladaren al punt de sortida. En animades converses, de les que es destacava la dolça i viril tonalitat de nostra parla, entraven afanyosos als dos vaixells noliejats pel Centre Català i que havien de conduir-nos des del port d'Assumpció al de Sant Antoni.

A l'entrar al vaixell, tots ho feien amb'el front enlaire i amb somriure d'intensa joia... Es que en els pals del vaixell hi onejava hermosa i gallardament, el símbol de la Patria, la senyera dels almogàvers, les quatre barres de sang.

Als pocs moments xiulà el vapor, i al llençar els primers acords una banda de música, en els llavis trèmols dels néts de Roger de Lluria hi floriren vibrantes les estrofes del sagrat himne de la Patria.

Nosaltres, que sols a través de l'història hem hagut esment del navegar gloriós de nostra ensenya, que amb els seus plecs acoplà als preclars cervells que dictaren les primeres lleis marítimes, al veure-la flamejar ardida per damunt les aigües, tot remerciant noblement els saluts dels vaixells paraguaians, argentins i uruguaians, ens brandejava el cor fortament com si visquessim alhora dues vides: la gloriosa del temps passat i la opresa del present.

Al canviar-nos els saluts de pràctica amb un dels vaixells, el maquinista apropat a babord saludava amb la gorra, accionant amb els braços i donant crits que la distancia feia imperceptibles. Donant-se compte de que no era entès, llençà la gorra a l'aire, senyalant nostra bandera amb una mà que em-

RESURGIMENT accepta totes les idees i opinions que s'emetin, sempre que la finalitat llur no atenti als principis nacionalistes que defensem per la llibertat de Catalunya. Dels treballs firmats, s'en fan responsables llurs autors.

Per la Ensenyança Catalana

La subscripció iniciada en el número anterior de RESURGIMENT per la Comissió Delegada, a profit de la finalitat que persegueix la Protectora, s'ha vist augmentada amb els següents donatius:

Suma anterior.....	\$ 28.—
Recullit en el teatre Buenos Aires, durant el concert de l'Orfeó Català.....	» 11.—
Joaquim Algueró.....	» 1.—
A. Vila i Vallès.....	» 1.—
Caterina Fontova.....	» 1.—
Leticia Ciancio (argentina) ..	» 1.—
Ascensia Ciancio (argentina) »	1.—
Josep Riu.....	» 1.—
Total..	\$ 45.—

Catalans: Aporteu-hi el vostre èbol, per humil que sigui, que de la humilitat esdevenen obres magnes. Ajudar al sosteniment d'escoles catalanes; és fer obra pràctica de catalanitat i de cultura.

punyava un martell, mentre amb l'altra es donava forts cops al pit, tot cridant. Era el crit de la sang... Ens digué, inundat d'emoció, que era un germà de Patria. Aquest fet, tan senzill, ens impresionà fonament.

En el poble de Sant Antoni varem sei garrantment atesos per les autoritats i habitants que portaren al grau màxim llurs atencions envers nosaltres. A l'empendre la marxa novament, ja de retorn, forem saludats amb els acords de la banda del poble, que tan grat ens havia estat. La forada constituí el més gran èxit d'expansió física i dignificació moral, de la que en servaràn grats records tots els que en formaren part.

Des de fa poc ha pres possessió el nou Consell Directiu del Centre Català, i tots els que l'integren estan pletòrics d'ansies de treball i animats dels millors projectes, i un dels de més transcendència és el de la construcció de l'estatge social propi.

Un altre projecte de vastes proporcions i que compta des d'ara amb l'entusiasme de tothom, és el següent: celebració, en aquesta capital, d'una exposició de fotografies de les construccions modernes i monuments arqueològics de la nostra terra. Sessions cinematogràfiques de diversos assumptes de Catalunya. Representacions escèniques de les més capdals produccions de nostres autors. Audicions corals, concerts, etc., amb les respectives conferències il·lustratives. Un dels actes destinats a cridar poderosament l'atenció és la inauguració del teatre de la Natura, representant-se «L'alegría que passa».

S'insinuarà a les entitats germanes escampades per aquest continent a fi de que aquest projecte sigui per elles també portat a la pràctica, ja que ha d'ésser de gran profit moral i material per a Catalunya, car entenem és deure patriòtic fer néixer en el turista americà l'anhel de conèixer Catalunya.

Per a dur a bon terme aquest propòsit, s'ha creat una comissió «Pro-Patria», composta pels senyors Jaume Segales, Manel C. Albons, Josep Estragués, Francesc Painies i el que signa aquesta crònica.

El Centre d'Atracció de Forasters de Barcelona, d'una tació encoratjadora, s'ha posat incondicionalment al nostre costat. Crec un deure remerciar-los-hi, des d'aquestes pàgines i en nom de tots, el séu valióis apoi i les seves conceptuoses lloances.

No podria precisar com ha nascut aquesta patriòtica idea. La petita flama de particulars entusiasmes ha esdevingut un gran foc de patriotisme. M'apar que els tendenciosos conceptes que tenen de Catalunya alguns senyers, ha estat la potencia germinadora del despertar patriòtic dels catalans del Paraguay.

RAMÓN SOL

Assumpció, abril de 1917.

NOVA ANTOLOGIA
POETES CATALANS
CONTEMPORANIS

LA POMERA BLANCA

Al mig del prat s'alça ufanosa
l'alba pomera tota en flor,
i esten les branques harmoniosa
com una toia de claror.
Vora son tronc una fontana
alça una humil deprecació
amb son fluir qui se desgrana
sota un esclat perlejadò.

Vós hi veniu, senyora mia,
cada matí quan bat el sol,
cercant l'encís que en ella nia,
cercant una hora de consol,
cercant l'eterna poesia
d'un amorós defalliment.
Quan vós hi sóu, tot se destría
en un novell encantament;
fins es més blanca la pomera
que vos serveix de cobricel,
i la fontana és més parlara
i ve més llum de dalt del cel.

Els vostres ulls llavors, encesos
són amb fulgors matutinals,
plens de desitjos incompresos,
sedents de goigs immaterials.
Oh l'hora plàcida i callada
la que passeu cada matí,

mentre vostra ànima extasiada,
creua'ls espais d'un món sens fi!
El dolç encís de la pomera
al vostre còs don més encant,
aquest encant que en vós impera,
i aquest somriure triomfant.

Quan torneu per l'estiuada,
ja la pomera no haurà flor,
ja la pomera, fecundada,
serà curulla de fruits d'or.
Ses branques lasses i flairoses
torçarà'l pes del fruit novell,
les pomes dolces i sucoses,
brunes de sol, com vostra pell.

I llavors vós, clara senyora...
al vostre entorn veureu l'esclat
d'aquesta vida qui s'esflora
en una gran maternitat.
I sentireu la melangia
d'una besada freturant,
i obirareu en llunyania
tot un pervindre fecundant.

Al mig del prat s'alça ufanosa
l'alba pomera tota en flor,
i esten les branques harmoniosa
com una toia de claror,
com una toia fulguranta
d'irisació fina i subtil,
és l'alegria ressonanta
d'un jorn daurat del mes d'Abril.

JOSEP M. GIRONA.

VARIA

Avui la nostra ploma hauria d'escriure l'anatema virulent, càustic, d'una agressivitat implacable, envers un fet vergonyant com els destins de l'anomenada entitat catalana «Centre Català» de Buenos Aires, si no tinguéssim arrelat i fermíssim el convenciment de que el dit Centre ha deixat d'ésser, des de fa molt temps, una representació de Catalunya en aquestes terres. Serà, doncs, un blasme el que brollarà de la nostra ploma, en franca explosió de sentiments patriòtics, contra els catalans que, dient estimar a Catalunya, consenten ésser socis d'una entitat que amb esfereïdora persistència demostra menysprear-la en sos sentiments més cars.

Deixem apart aquella interminable llista de febleses i barroeries que portaren a les taules de l'escenari — on en temps molt llunyà sigué marc gloriós de la dramaturgia catalana — les coblejadores més impúdiques i les dançarines lúbriques; deixem l'afer que determinà al govern argentí retirar-li la personeria jurídica. Anem al fet concret que motiva aquestes ratlles: El titulat «Centre Català» (així, tal com sona) s'ha dirigit al Centre Català de Mendoza, al Centre Català

de Córdoba... en castellà! notificant la constitució del seu incipient Consell Directiu, i volem creure que d'igual faicó s'haurà dirigit a les demés entitats germanes. Voleu, doncs, un manament de dignitat patriòtica més greu i flagrant?

Què pot esperar-se d'una entitat que així enten l'ètica col·lectiva? Vergonya eterna als que, menyspreant l'idioma propi, alaben el dels altres, escrigué Dante Alighieri, l'altíssim poeta florentí. I a aquests senyors del «Centre Català» que així actúen, vergonya i més vergonya, diem nosaltres, puix que ells menyspreuen el propi idioma i profanen el dels altres, com quasi tots els catalans que s'obstinen en no escriure en català.

Per sòrt encara hi han entitats catalanes, aquí a l'Argentina, que servei el culte a la patria amb fervor i immaculada puresa. Així al rebre la dita comunicació, s'han sentit ferides i han adoptat una actitud honrosa de resolta intransigència, avinentant al «Centre Català» de Buenos Aires, que jamai abdicaràn de la seva dignitat patriòtica i que, per tant, estàn dispotes a rompre tota mena de relacions amb ell, si s'obstina en adoptar altra llengua que no sigui la catalana.

Vergonya i més vergonya!...

Són ben notories les corrents de simpatia que existeixen d'un quant temps ençà entre França i Catalunya, — la Catalunya que s'extén del Pirineu a l'Ebre. Aquesta amor tan esperançadora pels que frisem per una transformació d'ordre intern en els destins nacionals de la nostra terra, es sent també amb intensitat en les relacions cordialíssimes que mantenim els catalans de l'Argentina amb la colònia francesa que aquí viu i mostra la empremta de la seva esperitualitat genial.

A poc de iniciar-se la follia humana que ensagnanta al món senser, quan les hosts germanes victorioses a Anvers, Liège i Namur es possessionaven del sòl de Bèlgica, amenaçant amb la llur escamesa la capital de França, i el calvari de la heroica nació arribava al paroxisme l'Orfeo Català de Buenos Aires es commogué pel dolor d'aquell poble immortal, i amb les armòniques vibracions dels nostres cants populars, aclamats per una multitud heterogenia i selecta, contribuï a aconortar als caiguts, eixugant llàgrimes i fent que la tragedia, afrosa en proporcions, minvés els seus efectes cruelíssims en qualques llars desolades. Aquest geste nobilíssim i humà de l'Orfeo feu créixer la simpatia de la col·lectivitat franco-belga envers els catalans, i suara en el gran festival realitzat amb la mateixa finalitat, en el Coliseu, en el qual l'Orfeo Català hi prengué part, s'exterioritzà, més la gratitud i l'amor de la França i de la Bèlgica envers Catalunya. Els representants diplomàtics d'eixes dues nacions es manifestaren molt agraïts, no sols de la cooperació de l'Orfeo Català de Buenos Aires, àdhuc de Catalunya en general, i parlaren de les nostres institucions i demés rasques característics de la nostra nacionalitat amb mots d'alta consideració i estima.

Aiximateix el representant de França a Bahía Blanca es posà amb contacte amb el Casal Català d'aquella ciutat, única representació col·lectiva de la nostra patria, sol·licitant la seva adhesió a un acte d'homenatge a França i a les nacions que amb ella combaten. El Casal s'hi adherí, i ja es parla d'actes de més transcendència en col·laboració de francesos i catalans.

El Casal Català de Bahía Blanca — escriu nostre corresponçal — fou la única de les entitats ibèriques que sigué invitada.

Aquestes afinitats de sentiments i de pensars tenen, ara, una valor més pujada i suggerent.

—o—

Relacionat amb la quixotesca aventura d'aquell senyor Tàrrega de tan xiroia memoria, trobem a «La Veu de Catalunya» aquest saborós comentari:

«Ha passat aquests darrers dies per Madrid i Barcelona el senyor Frederic Tàrrega, del Centre Català de Buenos Aires, donant algunes conferències.

» Amb veritable estupor hem llegit que el dit representant del Centre Català de Buenos

Aires i en nom d'aquest trencava una llança vetllant per la puresa del castellà. Un mitjà pràctic perquè la parla d'en Ruben Darío no sofreixi lamentables adulteracions, fóra segurament que el senyor Tàrrrega i altres compatriotes nostres s'abstinguessin de usar-la.»

Però «La Veu» pot-ser ignora que privant-se volentersament, un mortal de la categoria de *don Federico*, de la parla amb qual fou escrita «La Galatea», es condemna a no usar tampoc l'aristocràtic frac ni colzejar-se amb ministres plenipotenciaris i ambaixadors sense ambaixada, malbaratant l'esperit catalanesc d'una col·lectivitat.

PAUL.

Libres, revistes, opuscles i periòdics

Regles Ortogràfiques, publicació de l'Acadèmia de la Llengua Catalana. Barcelona.

Quan l'Institut d'Estudis Catalans, després d'una llarguíssima i acurada deliberació, durant la qual es tingueren en compte totes les valors lingüístiques que el passat ens llegà, així com l'estat present del nostre lèxic, proposà al poble de Catalunya les Normes que són del coneixement públic, unificant les variades tendències que predominaven segons el criteri particular de cada ú dels escriptors, — i és evident que sapigué coordinar-les en un tot harmònic; — alguns d'aquests, pocs, al·legant raons de tradició, s'oposaren a certes innovacions amb un criteri exclusivista que no pot justificar-se, puix que l'Institut, obrant amb miraments lleals i nobles, — sempre sota un criteri essencialment nacional, — no's proposà altra cosa que el que demanava tàcitament la consciència del poble català, ço és: poder-se valdre d'unes normes ortogràfiques úniques i fugir d'una vegada de l'anarquia ortogràfica que tant de mal feu al nostre verb gloriós i àdhuc als ideals reivindicadors de la nostra nacionalitat.

Els elements opositors — entre els quals s'hi comptaven noms d'altíssima jerarquia literària — fundaren l'Acadèmia de la Llengua Catalana, i ben aviat concebiren les Regles Ortogràfiques que ens han estat remeses per dita Acadèmia, — quina mercè agraïm moltíssim, — i hem de confessar, tot respectant el criteri que les ha mogudes, que sentim de tot cor hagin estat publicades, car indubtablement portaran la confusió a mans compatriotes que, amb més bona voluntat que coneixements lingüístics, es reintegraven a la patria catalana començant a fer ús del verb propi, precisament perquè vejen la consistència del lèxic que la manca de unitat ortogràfica ha privat de que arrelés més aviat en la consciència llur.

Totes les evolucions, pel que tenen de renovadores, troben obstacles per assentar llur predomini, i la evolució de la llengua catalana forçosament ha de passar per aquest

trànsit. Amb tot, el nostre idioma està avui tant fermament encaminat vers la seva depuració definitiva, que res destorbarà la seva ruta.

La Revista. Aquesta publicació quinzenal de Barcelona, publica, en els seus últims números, abundant material literari i de crítica d'art, pels millors escriptors. «La Revista» és, sense objecció, la millor que es publica actualment a Catalunya, per la seva alta valor esperitual.

Ideas, any II, número X. Buenos Aires. Hem rebut el número corresponent a març de «Ideas», la important revista que edita l'Ateneu d'Estudiants Universitaris d'aquesta ciutat, sota la direcció intel·ligent d'en Josep M. Monner i Sans.

Plau-nos consignar el juí que ha suggerit «Ideas» a la joventut intel·lectual de nostra patria. Diu «La Revista»: La revista trimestral «Ideas», que publica l'Ateneu d'Estudiants Universitaris de Buenos Aires, adherit al Museu Social Argentí, és un bon exemple de la capacitat escolar encuriosida i deserta pel daler de cultura lliure de burocratismes oficials i de la finalitat immediata de l'aprovació del curs.

Sempre hem cregut que les terres americanes de parla castellana arrabassarien a Madrid la significació metropolitana i superarien la seva posició central en el món de l'esperit castellà.

La revista «Ideas» és una dada que confirma la nostra convicció.

Es també un exemple de comprensió intel·lectual que mai no han donat els castellsans d'Espanya.»

Acció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. Barcelona, números 102 i 103.

La Nació. Barcelona, números 84, 85 i 86.

Teatralia. Sabadell, números 32, 33 i 34.

El baix Panadès. Vendrell.

Germanor. Santiago de Xile, número 110.

NOTICIES

Els catalans de Montevideo, que tenen l'orgull de la seva nacionalitat com a divisa de lluita, comprenent la transcendència dels moments actuals per Catalunya, i capint la importància de l'acció que ens està reservada als catalans d'Amèrica, han iniciat la croada magna en aquella república.

El Centre Català de Montevideo, que ha estat fins a la data dels més descatalanitzats dels molts que hi han per aquest continent, sent la fretura d'una nova vida activa, mercès als coratjosos germans que sota l'agrupament «Secció de Propaganda Catalana» han constituït un nucli social quina actuació incipient és, fins ara, una bella esperança per la ideologia redemptora de patria que emmena tots nostres actes.

Aquest agrupament autònom, adins el Centre Català, portarà a terme un programa

de divulgació patriòtica i cultural en sa catalanitat més pura per mitjà de representacions teatrals, converses, concerts, etc.

No-res-menys, veurà la llum, dintre breus dies, una publicació periòdica nomenada «Foc Nou», i serà, sens dubte, el mitjà més eficaç per accomplir la labor que està encomanada a la novella «Secció de Propaganda Catalana».

El Consell Directiu d'eixa agrupació està integrat pels bons nacionalistes: Adolf Gamundi, president; Antoni Ribas, Alfred Giner, Enric Aguilar i Josep Coll, vocals.

Nostre estimat amic i corresponsal de RESURGIMENT, l'Enric de Mur, té una part molt important en la direcció d'eixa croada patriòtica.

Ja saben els fervents companys de Montevideo que RESURGIMENT els acompanya en la noble tasca per la reivindicació dels drets indiscutibles de la Nació Catalana.

o o o

En l'article «Afirmem nostre ideal», signat pel company en Francesc Colomer, que publicarem en el número anterior, s'ens escapà una errada que cal esmenar, car podria donar lloc a errònies interpretacions. La línia que diu: «contribuint amb la seva independència a que», deu dir: «contribuint amb la seva indiferència a que».

o o o

Ha estat incorporat al numerosíssim estol de col·laboradors del gran diari argentí «La Nación», l'escriptor català en Josep Roca i Roca, les correspondències del qual, des de Barcelona, tenen aquella sabor catalana i la imparcialitat que les fa doblement interessantes.

El fet de col·laborar un escriptor català al més important rotatiu suramericà, és de gran transcendència per Catalunya, puix representa un mitjà pràctic de difondre totes les manifestacions de l'ànima catalana.

o o o

Nostre distingit amic el doctor Antoni de P. Aleu, ens prega fem constar a totes aquelles entitats catalanes a les quals ha enviat volums i opuscles editats per la Mancomunitat de Catalunya, es serveixin acusar-li rebut de dits enviaments.

o o o

El mes passat estigué amarrat al port de Buenos Aires el vapor «Teresa Pamies», de la matrícula de Tarragona, de propietat del ferm patriota català l'Evarist Fàbregas, el geste del qual a profit del Teatre Català fou glosat en el passat número de RESURGIMENT.

Amb motiu d'ésser el primer viatge que aquell vapor realitzà a aquesta república i el primer també de la matrícula de Tarragona que ha visitat aquest port, el seu capità, en Gabriel Garcías, invità a un lonx a a bordo a distingides famílies de la nostra col·lectivitat.

El «Teresa Pamies», noliejat pel govern de Suïça, anà a San Nicolàs a carregar moresc, d'aon sortí cap a Cette (França).

Gran empori de DISCS i FONOGRAFS
COMPRA - VENDA i CANVI

PORTUSACH i FAMADAS

Discs dobles, des de \$ 0,50.— Canvió discs en bon estat, abonant \$ 0,25. — Vendes a l'engros i al menudeig

Independencia, 1005 - 1007 — Sucursal: BERNARDO DE IRIGOYEN 1120
Buenos Aires

HOSTATGE "JOCKEY CLUB"
DE
EUGENI ESTORCH BATLLE

Llits, des de \$ 0.60 — Comoditats per a famílies i passatgers.

PREUS ECONOMICS

CHILE. 838 — Buenos Aires

Sucursal: TACUARI, 619

FORN i CONFITERIA

DE

MIQUEL VILA i Companyia

Especialitat en pastes a la catalana. Tortells, panallets, braços de gitano i *palos de Jacop*. Coques de llardons, pinyons, etc.

RIVADAVIA, 1317 — U. Telef., 5209 (Llibertat)

MATALAÇOS a l'estil catalá

(REFORMA i VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
ENCARRECS PER CARTA O PERSONALMENT

D. VALLBONA - DIRECTORIO, 88

Coop. Telef., 329 (Oest)

BUENOS AIRES

Confiteria Catalana "EL CRISTAL"

de JAUME ROQUETA

Especialitat en Fonts i Ramellets per a Casaments i Bateigs, Tortells, Braços de gitano, Biscuits de la reina, Neules, — Turróns, Panellets, i altres pastes a la catalana.

Bernardo de Irigoyen, 1102 i Humberto I, 1000

Unió Telef., 1486 (Buen Orden)

BUENOS AIRES

Teodomir Suñé

Escrivá

Sarmiento, 385 - U. T. 1345, Avenida

Prefereixin sempre OLIS, VINS i CONSERVES
"EL CAP BERNAT"

Marca registrada dels magatzems "LA SIN BOMBO"

Si procureu comprar bé i estalviar, visiteu les cases "La Sin Bombo" de FRANCESC TORT, aon, després de que tots els articles augmenten, "La Sin Bombo" manté antics i ventatjosos preus, ells els comprobareu en el catàleg detallat; i amb motiu de les noves cases, ofereix el 2 % de descompte a tota compra, qualsevol que sigui. L'antigó de la casa fa que'l públic conegui dits

articles, quin pes i mesura són exactes. Expendeix a totarreu i sens recárrec. Demaneu oli "EL CAP BERNAT", el millor de tots.

En llaunes de 2 kilos (pes nèt) a	\$ 2.80
" " " 5 " a	" 7.—
" " " 10 " a	" 14.—
" " " 20 " a	" 28.—
En caixons de 40 kilos, pes nèt o brut, (Amb el 5 % de descompte). a....	" 56.—
Oli "EL CAP BERNAT", el litre, a	" 1.40

Sempre gran assortit de Conserves PEDREROL i MIR, a preus de l'engros.

RIVADAVIA, 3929. -- Sucursal: PICHINCHA, 180. -- Buenos Aires

COMPRAN EN LES CASES FRANCESC TORT, NO SON ENGANYATS

LLIBRERIA, PAPERERIA, IMPREMTA, ENQUADERNACIÓ

A. SOLER

CANGALLO, 828 - Buenos Aires - U. Telef. 3323 (Llibertat)

TARGETES DE VISITA, CLASSE FINA, A UN PESSO EL CENT

CATÀLEG DE LLIBRES EN CATALÀ

BALAGUER. — Don Joan de Serralonga	§ 1.40	Rei i Monjo	§ 1.40	Cors de dòna	§ 0.70
BURGÀS. — Fruit d'amor	» 1.40	La sala d'espera	» 0.70	El daltabaix	» 0.70
Vidamor	» 0.70	Sainet trist	» 1.40	Dol d'allivios	» 0.70
CAPELLA, J. — Llibre del dolor	» 2.—	Titaina	» 0.70	Glosari	» 0.70
CARNER, J. — Els fruits saborosos	» 0.70	MARAGALL. — Obres completes, 5 toms, tela	» 17.50	La intel·lectual	» 0.70
Floretes de Sant Francesc	» 1.—	MARINEL·LO, M. — Contes	» 2.—	L'alegria que passa	» 0.70
El llibre dels poetes	» 2.—	MARTINEZ SIERRA. — La fira de Neuilly	» 0.70	L'Hercu Escampa	» 0.70
La malvestat d'Orlana	» 1.40	MASERAS, A. — Contes fatídics	» 2.—	La llei d'herencia	» 0.70
Monjoies	» 3.50	MESTRES, A. — Croquis ciutadans	» 2.—	Llibertat	» 0.70
La paraula en el vent	» 4.20	Estinet de Sant Martí	» 0.70	El malalt crònic	» 0.70
Auques i ventalls	» 1.40	Monòlers	» 1.40	La «Merienda» fraternal	» 0.70
COSTA I LLOBERA. — Poesies	» 5.50	La Perera	» 1.40	El pintor de miracles	» 0.70
DAUDET, E. — En Tartarin als Alps	» 0.70	Pierrot lladre	» 0.70	El Redemptor	» 0.70
Port Tarascó	» 0.70	La rondalla de l'amor	» 0.70	El teatre per dins	» 0.70
De quan les besties parlaven, 2.º	» 0.70	PIU DE SANCT GVIUS, Fra Feliu. — Los Cent Conceyls del Conceyl de Cent	» 0.70	El titella pròdig	» 0.70
FUENTES, E. — Aplec	» 2.—	ROVIRA I VIRGILL. — Historia dels moviments nacionalistes. 1.ª, 2.ª i 3.ª part, 3 toms	» 4.20	La Verge del mar	» 0.70
Estudis	» 2.—	RUSINOL. — El català de La Mancha	» 0.70	TORRAS I BAGÈS. — Obres completes, TURULL, PAU M. — «Remembrances»	» 31.50
Prosa	» 2.—	Aucells de país	» 0.70	Poesmes	» 1.75
GUIMERA, A. — Aigua que corre	» 1.40			VERDAGUER, J. — Obres completes, 7 toms, enquadernació de luxe	» —
La Baldirona	» 0.70			Geografia General de Catalunya, 5 toms, enquadernació de luxe	» —
El camí del Sol	» 1.40				
Les monges de Sant Aymán	» 1.40				
Mossén Janot	» 1.40				

Resurgiment

REVISTA MESAL CATALANA
de literatura, arts, ciències i política.
= Informació general de Catalunya =

Redacció: Mèxico, 1354

Administració:
Cangallo, 828, llibreria
Unió Telef., 3323 (Llibertat)

Condicions d'abonament:

Semestre ..... \$ 2.—
Any ..... » 4.—
Número solt ..... » 0.30
Cooperador (mesal) ..... » 1.—

OLIS

Si volen menjar oli absolutament pur d'oliva, provin el de la casa GRAU i MARTINEZ, de Tortosa, que amb tota seguretat l'adoptaran.

Llauna petita ..... \$ 1.40   Llauna de 10 kg. .... \$ 15.—
» mitjana ..... » 2.60   Ampolla Selecció ..... » 2.—
» de 4 kg. .... » 6.—   ABSOLUTAMENT PUR

Savó de oli d'oliva, de Reus, a pesos 1.20 el kilogram

VEGETARIANS!!

Malta "VIGOR" i Caldo "VIGOR" del Dr. FALP, de Barcelona

Unic concessionari: LLUIS CIURANA
VENDES A L'ENGROS i A LA MENUDA

C. PELLEGRINI, 860 — U. Telef., 2723, Juncal
BUENOS AIRES

CASES CATALANES RECOMANABLES

PENSÍO «FONT», Moreno, 552. — Peces amb mobles, totes les comoditats, a preus moderats.

PENSÍO CATALANA, Rivadavia, 1319. — Cuina verdaderament a la catalana. Menjars com de família. Habitacions clares i ventilades. Servei esmerat. Preus reduïts.

«LA PROVEIDORA CATALANA». — Elaboració de buti, farres de totes menes, sobrassada i llonganices de Vich. Especialitats de la casa: Salsitges i butifarra de faves a la catalana
Mercat San Telmo, llocs 51 i 52.